

**PLA D'ACOLLIDA PER A
L'ALUMNAT NOUvingut D'UN
CEIP DE BARCELONA**

Plantejament tècnic i social

EVA Mª GARCIA PLASIN

**Projecte de Pràcticum dels Estudis de Psicopedagogia
Universitat Oberta de Catalunya**

CONSULTORA: IRENE PUIG PI

Barcelona, juny de 2002

© (l'autor/a)

Reservats tots els drets. Està prohibida la reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol mitjà o procediment, compresos la impressió, la reprografia, el microfilm, el tractament informàtic o qualsevol altre sistema, així com la distribució d'exemplars mitjançant lloguer i préstec, sense l'autorització escrita de l'autor.

ÍNDEX

I- INTRODUCCIÓ	4
1. Justificació. Raons d'elecció.....	4
2. Objectius generals i estructura del projecte.....	5
3. Descripció de l'àmbit d'intervenció (entorn socio-cultural, dinàmica institucional i tractament de la diversitat al centre).....	6
4. Paper del psicopedagog.....	9
II- MARC TEÓRIC	11
1. L'atenció a la diversitat.....	11
2. La concepció constructivista de l'ensenyament-aprenentatge.....	13
3. L'educació intercultural.....	15
III- APLICACIÓ PRÀCTICA	19
1. Objectius específics.....	19
2. Metodologia.....	20
2.1 Procediment: Planificació de les actuacions.....	22
2.2 Mostra: Agents educatius implicats.....	23
2.3 Unitats d'anàlisi i instruments de recollida d'informació.....	23
2.4. Recollida i anàlisi de dades.....	28
2.4.1. Qüestionaris Professorat.....	28
2.4.2. Qüestionaris Alumnes nouvinguts.....	34
2.4.3. Qüestionaris Famílies dels alumnes nouvinguts.....	42
3. Discussió dels resultats.....	44
4. Elaboració del Pla d'Acollida.....	48
5. Valoració de la tasca feta i prospectives.....	53
6. Conclusions. Valoració personal.....	55
IV- REFERÈNCIES	57

1. Bibliogràfiques.....	57
2. Virtuals.....	58
V- ANNEXOS: 1, 2, 3, 4, 5.....	59

I- INTRODUCCIÓ

1. Justificació. Raons de l'elecció.

Les raons que m'han portat a triar aquest tema són de diversa índole. Per una banda, penso que l'entrada creixent de gent d'altres terres i cultures diferents és una realitat prou rellevant i d'actualitat en el nostre país, tot i que al llarg de la nostra història hem acollit immigrants de procedències diverses que s'han anat integrant a la nostra societat des dels nostres avantpassats.

D'aquesta població nouvinguda també hi ha en edat escolar i és per aquest motiu que demés m'ha interessat aquest projecte d'implicació, donades les progressives demandes per part del professorat del centre on treballa, de suport i assessorament per tal de poder atendre adequadament les necessitats dels alumnes que ens van arribant a l'escola d'altres països estrangers, cada cop amb més freqüència i al llarg de tot el curs. Des del meu rol de mestra, comparteixo les seves preocupacions professionals, però al mateix temps observo de tant en tant algunes actituds entre l'equip docent sobre les possibilitats d'aquests alumnes, expectatives envers a ells, sobre un determinisme de la seva situació social, que denoten certs prejudicis i estereotips.

Per aquestes raons crec, ja des d'una perspectiva psicopedagògica, que l'elaboració d'un Pla d'Acollida amb una atenció especial a l'alumnat immigrant es fa necessària, tant com a estratègia organitzativa de les actuacions i estratègies que el centre, dins d'un marc coherent, ha de preveure per a garantir que l'alumnat rebi els ajuts necessaris per incorporar-se plenament a les activitats d'ensenyament-aprenentatge i integrar-se a l'escola, com que la participació del professorat en l'elaboració del Pla propiciï la reflexió docent sobre les actituds adequades per assegurar un bon tractament educatiu.

Finalment, es suma l'interès per la pràctica de l'assessorament psicopedagògic i la seva viabilitat. En aquest sentit, per aconseguir dur a terme el que em proposo en aquest projecte, és imprescindible reflexionar en com s'han de crear els marcs de col·laboració i de cooperació intrainstitucional per a crear un

clima dialogant i conciliador de les diferents creences i de quina forma cal dinamitzar el procés a fi de que esdevingui participatiu i motivador.

2. Objectius generals i estructura del projecte.

Els objectius d'aquest projecte són des de l'assessorament i orientació de la psicopedagogia elaborar un document o Pla d'Acollida que reculli l'organització i totes les actuacions necessàries plantejades per tal de facilitar l'adaptació a l'escola i d'aprenentatge de la llengua dels alumnes nouvinguts, en funció de les característiques del context escolar i partint d'una reflexió docent entorn al concepte d'atenció a la diversitat cultural, tenir coneixement de les seves actituds, creences i preocupacions originades en l'experiència quotidiana i per altra banda de les vivències d'acolliment que han experimentat els alumnes estrangers i les seves famílies del nostre centre.

Per a posar-ho en pràctica cal l'assumpció com a centre dels canvis que comporta la interacció cultural amb alumnes procedents d'altres països, donada la realitat escolar multicultural en que ens trobem actualment.

L'estructura d'aquest treball queda reflectida en l'índex i consistirà en:

- La justificació de l'elecció.
- Els objectius generals.
- La descripció del context d'intervenció.
- Paper del psicopedagog/a
- L'explicació del marc teòric de referència:
 - L'atenció a la diversitat.
 - La concepció constructivista de l'ensenyament-aprenentatge.
 - L'educació intercultural.
- L'aplicació pràctica: objectius, metodologia (procediment: planificació de les actuacions, mostra, unitats d'anàlisi i instruments de recollida d'informació, recollida i anàlisi de dades), discussió dels resultats,

elaboració del Pla d'Acollida, valoració global i prospectiva, conclusions i valoració personal.

- Les referències bibliogràfiques i virtuals.
- Els annexos d'interès.

3. Descripció de l'àmbit d'intervenció (entorn socio-cultural dinàmica institucional i tractament de la diversitat al centre)

Es tracta d'una escola pública situada al barri de Sant Andreu de Barcelona. Malgrat està a la perifèria de la ciutat es tracta d'un barri amb una forta identitat, doncs en els seus orígens, abans d'annexionar-se a Barcelona era un municipi propi, com d'altres (Gràcia, Sarrià, Les Corts, Sants...), que amb el progressiu creixement de la ciutat foren absorbits a finals del s. XIX. El creixement demogràfic del barri de Sant Andreu va ser continuat des de finals del s. XVIII i durant la darrera part del s. XIX degut a una pròspera activitat agrícola, i la primera meitat del s. XX degut al procés d'industrialització. Va ser en aquest moment quan es va iniciar la urbanització moderna del terme municipal. L'ocupació quasi total es va produir a partir del fort corrent migratori vers la regió de Barcelona des dels anys cinquanta.

Fruit d'aquest procés de densificació i de les noves necessitats d'equipaments, l'any 1972 s'inaugurava l'escola. El nou centre tenia capacitat per a 760 alumnes, sales de menjador i una pista poliesportiva. Però al poc temps va ser insuficient i es van haver d'habilitar uns barracons i altres aules fora de l'escola en altres edificis del barri de forma provisional. Anys més tard, responent a les noves necessitats, l'escola es va ampliar: a l'any 1991 es va inaugurar l'edifici nou i al 1994 l'actual gimnàs.

Però durant els darrers anys el descens de la natalitat ha afectat el número d'alumnes igual que ha passat amb la resta d'escoles al barri. Actualment s'ha reduït de tres línies que eren al principi a dues (excepte el 5è curs que encara són tres) amb un total de 457 alumnes i 27 professors.

El nivell socio-econòmic de l'alumnat el podríem considerar mig-baix, doncs acull la part del barri de Sant Andreu que s'ha anat ampliant des de la immigració, majoritàriament dels anys 50-60, provenint d'altres regions espanyoles, tot i que

els pares dels alumnes ja són nascuts aquí. Últimament però, s'observa un augment de matrícula d'alumnes d'altres ètnies o cultures de recent incorporació al barri. Aquests immigrants provenen majoritàriament de l'Amèrica Llatina i alguns d'altres països de l'Est d'Europa i de la Xina.

L'escola està oberta a la comunitat, deixant les seves instal·lacions per a que les entitats del barri puguin realitzar algunes activitats que necessitin espai per a desenvolupar-les fora de l'horari lectiu. També participa en actes populars del barri com cercaviles, la cavalcada de Reis i campanyes esportives de l'Ajuntament, esports, assistència social i educadors de carrer, etc.

La relació família-escola es dona tant a nivell individual com de participació de l'AMPA en la celebració de festes tradicionals (Castanyada, Nadal, Carnaval, St. Jordi,...) i d'altres jornades esportives i culturals.

L'escola es mostra respectuosa amb la llibertat de cadascú, potenciant els valors democràtics, de solidaritat, la no violència, la col·laboració i la no discriminació de sexe, raça, procedència o creença. L'objectiu educatiu principal és aconseguir el desenvolupament integral de la personalitat del alumnes tenint en compte les seves característiques individuals.

L'Equip Directiu està consolidat, doncs aquest és el tercer període consecutiu que exerceix la direcció del centre i el Claustre de professors és estable des de fa temps, la majoria són mestres propietaris definitius. L'Equip Directiu ha lluitat per donar al centre un caire innovador i dinàmic coordinant les actuacions i iniciatives per a assolir les fites previstes, i que el professorat ha anat seguint de mica en mica de forma receptiva, tot i que en alguns cicles més que d'altres costa compartir, reflexionar i prendre decisions conjuntes. Aquesta realitat potser ve donada per les creences i actituds diferents d'alguns mestres quant a considerar el treball en equip com a pràctica educativa beneficiosa.

La llengua vehicular i d'aprenentatge és el català i a 1er. de Primària s'introdueix el castellà com a segona llengua i l'anglès com a llengua estrangera.

S'utilitzen les noves tecnologies de la informació, integrant-les dintre del currículum en tots els nivells educatius, a l'aula d'Informàtica a la Primària i com a racons a l'Educació Infantil.

Per atendre la diversitat i donar una atenció més individualitzada als alumnes es duen a terme les següents estratègies:

- Es fa un desdoblament de les dues aules de P3 en tres, no sobrepasant així els 17 alumnes per classe i agrupant-los de forma heterogènia. A P4 es tornen a agrupar en dues aules seguint criteris pedagògics d'heterogeneïtat procurant que les classes quedin equilibrades respecte al tipus d'alumnes i igualades quant a número.
- Desdoblament de grups i reforços en el mateix horari lectiu que les matèries reforçades, excepte el suport oral de català que es fa a l'hora de castellà, per tal de que tinguin una hora més de català. Es fa de forma paral·lela a partir de P4 fins a 6è per a treballar prioritàriament les àrees instrumentals: grafisme, lecto-escriptura, reforç de llengua i de matemàtiques i suport oral de català, en grups heterogenis o homogenis segons les necessitats del cicle.
- Atenció i seguiment dels alumnes amb necessitats educatives especials dins o fora de l'aula per les professores d'Educació Especial, de manera individualitzada o en petit grup, segons les característiques i necessitats concretes de cada alumne.
- En acabar l'Educació Primària es fa un traspàs de la informació acadèmica i personal dels alumnes de 6è, de forma més acurada en el cas d'alumnes amb necessitats educatives especials, amb la col·laboració de l'EAP a l'IES on cursaran l'Educació Secundària.

La relació amb la psicòloga de l'EAP és setmanal i el seu treball al centre està planificat en el Pla Anual. En general es dona una bona col·laboració amb l'equip directiu i docent. Precisament per aquest curs, l'equip directiu va proposar entre els objectius de millora organitzar el Pla d'Acollida i la psicòloga de l'EAP va acceptar de bon grat a tutoritzar-me quan em vaig oferir a engegar-ho en el Pràcticum.

Pel que fa a la formació permanent del professorat de caràcter individual, ha anat disminuint en els darrers anys les demandes de formació organitzades pel CPR., tot i que sí que hi han alguns professors que es formen fora de l'àmbit de l'escola. La tendència des de fa cinc anys és la de fer cursos que puguin servir a l'escola per a la seva programació. Per exemple, el curs passat es va realitzar al

centre un Seminari per a "Alumnes d'incorporació tardana" del SEDEC i aquest any s'està fent un "curs d'introducció als TICS" i pel curs vinent es demana un sobre metodologia.

4. Paper del psicopedagog

L'actual Reforma educativa opta per l'orientació educativa i intervenció psicopedagògica fonamentada en **l'enfocament constructivista**, on la finalitat és eminentment **preventiva**, actuant en la *zona de desenvolupament institucional* en la construcció de bastides per aconseguir que l'escola desenvolupi al màxim les seves potencialitats, situant-se en estadis superiors pel que fa a l'objectiu últim que té oferir un ensenyament de qualitat. Per això cal:

- Partir de les concepcions del professorat i del model organitzatiu i de gestió amb què funciona.
- Ajudar a l'equip directiu a prendre decisions ajustades als objectius perseguits i a les característiques del centre.
- Afavorir l'eficàcia de les reunions, la corresponsabilitat en els acords presos, el seguiment i l'avaluació de les actuacions.
- Facilitar xarxes de comunicació entre tots els agents educatius.
- Ajudar els docents a fer una anàlisi i reflexió compartides de les seves pràctiques quotidianes.
- Avaluar els alumnes amb dificultats d'aprenentatge.
- Promoure l'autonomia professional dels professors.

Aquest model d'intervenció està interessat en les interaccions intraàmbits o interàmbits des d'una **perspectiva sistèmica**, on els diferents àmbits s'han de concebre com a sistemes de diferent nivell de complexitat, interdependència i finalisme (professor-contingut-alumne, família, aula, centre, sistema educatiu i sistema social o macrosistema).

En el projecte que ens ocupa, la relació professional de l'assessor es situaria **dins-fora** des d'un equip psicopedagògic, rebutjant una relació de dependència professional, pel que es fa necessària una actitud de complicitat i col·laboració real, ajudant a reconduir les angoixes dels docents i partint de la

reflexió conjunta i dels seus recursos, per poder potenciar la seva autoestima i una major autonomia per prendre decisions sobre com afrontar els problemes que puguin sorgir a l'aula (Monereo, 1998, pàg. 36-41).

L'assessorament concret que es demana per l'escola de l'elaboració d'un Pla d'Acollida per a l'alumnat nouvingut, es relaciona amb la **planificació i l'aplicació de les mesures d'atenció a la diversitat**, col·laborant amb els diversos òrgans que treballin aquest tema (en aquest cas l'equip directiu amb la participació del Claustre) en els criteris a tenir en compte quan s'acull un nouvingut, respecte a la *matriculació* (atenció família i adscripció al curs), a *l'acollida al centre i a l'aula*, a *l'organització de l'escolarització* (suports, reforços, prioritització d'aprenentatges) i als *recursos materials i personals* amb la revisió del PEC i el PCC. També pot col·laborar en l'avaluació inicial d'aquest alumnat, aportar materials o recursos per treballar amb ells, i coordinar els serveis externs que estiguin relacionats i puguin servir d'ajuda en algun moment (per l'intercanvi d'informació amb la família: ONG, per cercar recursos: el Programa d'Educació Compensatòria, el SEDEC, els CRP, etc.). I pot proposar a llarg termini l'elaboració d'un Pla d'Educació Cívica Intercultural.

Per realitzar aquesta tasca l'assessor necessita arribar a un diagnòstic del context específic, en aquest cas de la diversitat cultural (sòcio-econòmica, formes familiars, història escolar, motivacions,...) dins del context escolar concret, per poder abordar la situació i optimitzar la intervenció, de forma ajustada, estratègica i reflexiva en prendre les decisions oportunes, valorant-les i modificant-les si cal, amb la finalitat de promoure processos educatius que plantegin interacció cultural en condicions d'igualtat, concretats en:

- els trets de les cultures
- els intercanvis sobre les pròpies experiències i
- la valoració de les diferències, optant per un posicionament enfront la desigualtat.

- Monereo (1998), *Orientació educativa i intervenció psicopedagògica: models d'orientació i intervenció psicopedagògica*, Barcelona: UOC:

II- MARC TEÓRIC

1. L'atenció a la diversitat

Un dels fonaments teòrics en què es sustenta el present projecte és el de l'atenció a la diversitat. Els alumnes són diversos, tant des del punt de vista social (diferències culturals, ètniques, econòmiques, ideològiques) com personal (diferents capacitats, actituds, interessos, motivacions). Això comporta que l'escola tingui una actitud positiva envers la integració de tot l'alumnat, ja que tots compartim de la mateixa manera la dignitat com a éssers humans i tenim dret a l'educació. Tots han de poder rebre una educació adequada, on es sentin respectats i valorats per les seves característiques individuals, on les diferències psicosocials i culturals no siguin motiu de discriminació, sinó que cada un trobi el seu espai per desenvolupar-se personalment de forma integral.

Precisament un dels fenòmens que s'està donant a la nostra societat del segle XXI és la diferenciació progressiva de dos grans grups de població: el que té més recursos de treball i accés a la informació i el que té menys, que va en augment. També és un fet el creixement de la diversitat cultural, lingüística i ètnica. Tot plegat genera un sentiment progressiu de crisi de la cohesió social. I l'educació es pot convertir en una pràctica efectiva contra l'exclusió social si és un lloc d'inclusió, a través de la renovació profunda de l'acció educativa, reduint el fracàs escolar i del desenvolupament ple d'una educació en valors i mitjançant polítiques educatives que afavoreixin la igualtat social.

Així l'atenció a la diversitat a l'escola també ha de ser ensenyar valors de respecte, solidaritat, igualtat, dignitat, tolerància envers les diferències, demés de preocupar-se per les necessitats educatives especials de tots els alumnes que requereixen actuacions educatives extraordinàries i representa una condició per a superar les desigualtats associades a diferències culturals o socials i els desavantatges amb que certs alumnes accedeixen o bé són tractats en l'ensenyament.

Per això és de vital importància les decisions globals curriculars i d'organització i funcionament que es prenguin a l'escola, prèvies a l'actuació a

l'aula. Els projectes generals de centre (PEC i PCC) han d'oferir el marc global i referencial on es prenguin acords que contemplin les diferents necessitats de tot l'alumnat. Els criteris pedagògics i no sols acadèmics poden evitar de vegades accions extraordinàries per a alguns alumnes.

Els aspectes que han de guiar la presa de decisions i estar reflectits en el PEC són:

- Considerar les diferències com un valor educatiu.
- Establir una cultura de participació democràtica.
- Fomentar relacions entre el professorat basades en el treball cooperatiu.
- Partir del diàleg, de la negociació i dels acords com el sistema bàsic per a resoldre els conflictes.

A nivell de l'aula el professorat pot efectuar diferents actuacions curriculars i organitzatives ordinàries per a poder atendre les diferents necessitats educatives de l'alumnat i que pugui seguir aprenent. Aquestes mesures afecten bàsicament als aspectes de metodologia, d'organització i d'avaluació. Per tal de donar una resposta educativa de qualitat s'ha de tenir en compte els següents principis i criteris:

- Planificar les activitats tenint en compte la diversitat. No improvisar.
- Adequar els objectius a fi de que hi siguin presents els cinc tipus de capacitats (cognitives, motrius, de relació interpersonal, afectives i d'inserció social).
- Equilibrar els tres tipus de continguts: conceptuals, procedimentals i actitudinals.
- Els objectius terminals i criteris d'avaluació es dissenyaran a partir de les prioritats dels objectius generals i dels continguts destacats. Avaluar l'alumnat i la pràctica docent.
- Diversificar metodologies amb diferents llenguatges, materials, tècniques i diferents tipus d'agrupaments, precedides pel "diàleg pedagògic" entre professors i alumnes per a poder negociar.

Així doncs, l'atenció a la diversitat considerada com a estratègia global: des de tots els nivells educatius, implicant a tot el professorat, tot tipus de centres, per

a tots els alumnes (no sols el alumnes amb necessitats educatives especials) i concretant-se en mesures i actuacions progressives i convergents, significa garantir la igualtat d'oportunitats i el dret a la diferència mitjançant un *ensenyament adaptatiu*, que parteix del currículum ordinari amb activitats d'ensenyament-aprenentatge variades i adaptables a les diferents característiques dels alumnes.

Per a poder dur a terme aquest ensenyament cal disposar de les eines necessàries per conèixer no solament els trets cognitius i relacionals dels alumnes sinó també els psicosocials i culturals que configuren la seva identitat i autoconcepte. Així podrem considerar les actuacions i les mesures educatives necessàries perquè tot l'alumnat, siguin quines siguin les seves característiques i necessitats pugui accedir en igualtat d'oportunitats a un ensenyament de qualitat.

-
- Echeita (2000), *Atenció a la diversitat i necessitats educatives especials: l'atenció a la diversitat en l'ensenyament*, Barcelona: UOC.
 - Babio i Tirado (2000), *Atenció a la diversitat i necessitats educatives especials: respostes curriculars i organitzatives d'atenció a la diversitat en els projectes de centre*, Barcelona: UOC.

2. La concepció constructivista de l'ensenyament i de l'aprenentatge

Amb la concepció constructivista de l'ensenyament-aprenentatge que adopta l'actual reforma educativa, l'educació escolar és concebuda fonamentalment com una **pràctica social** i a l'igual que altres pràctiques educatives que es donen en la nostra societat (la família, els mitjans de comunicació, el lleure...) es caracteritzen per la intenció de sintonitzar el desenvolupament humà de l'individu i el context socio-cultural en el que té lloc, per afavorir la construcció d'esquemes personals que facilitin per una banda la construcció de la identitat personal i per altra, la integració social.

El següent nivell explicatiu d'aquest enfocament que servirà com a reflexió sobre la pràctica educativa del professorat, es refereix a la construcció del coneixement a l'escola que es basa en la **interacció** entre **l'alumne** que construeix de maneres diverses els **continguts** significatius i el **professor** que fa de mediador amb estratègies diversificades. El procés de construcció del coneixement es realitza a partir d'informacions, experiències, influències ambientals i socio-culturals que incideixen en la vida de l'individu. Aprendre, implica segons el concepte d'aprenentatge significatiu d'Ausubel la capacitat d'elaborar una representació, d'atribuir significat propi i personal a un objecte de

coneixement, així aprendre significativament equival a establir relacions entre el que ja es sap i el que es vol aprendre, de tal manera que es van modificant i reorganitzant els esquemes de coneixement o representacions que l'alumne posseeix sobre aquell objecte d'aprenentatge.

Dintre dels mecanismes d'influència educativa que es donen en aquest triangle interactiu: el professor i l'ajustament de l'ajuda, els companys i el context escolar, és important pel projecte que ens ocupa incidir en **l'atenció** educativa que es dona a l'escola a les **diferències individuals** i en els principis d'ajuda pedagògica i **d'ajust de l'ajuda pedagògica**.

Des del punt de vista de la concepció constructivista, **les diferències individuals** han de ser enteses com el resultat de la interacció entre les característiques individuals i les característiques de la situació (de l'acció educativa). Traslladada a l'àmbit de l'educació escolar, la visió interaccionista de les diferències individuals equival a postular que la quantitat i la qualitat dels aprenentatges que fan els alumnes no poden ser atribuïdes exclusivament a les seves característiques individuals, com tampoc no es poden atribuir únicament a les característiques de les activitats d'ensenyament i aprenentatge en les quals participen. És més aviat en la interacció entre les unes i les altres, en el major o menor grau d'ajust que s'aconsegueixi entre totes dues, que cal buscar explicació de la quantitat i la qualitat dels aprenentatges que finalment faran els alumnes.

La diversificació de les estratègies instruccionals d'acord amb les característiques individuals dels alumnes que propugna l'ensenyament adaptatiu, està estretament relacionada amb la segona de les aportacions de la concepció constructivista: el principi d'ajuda i **d'ajust de l'ajuda pedagògica**, és a dir la necessitat de crear les condicions adequades perquè es produeixi la dinàmica de canvi dels esquemes de coneixements. És en aquest sentit que el professorat també necessitarà d'una formació o assessorament relatiu a les diferents característiques culturals, creences i expectatives de l'alumnat nouvingut, així com el coneixement dels diferents sistemes educatius (currículum, funcionament, metodologies..) que han participat anteriorment aquests alumnes; doncs aquest col·lectiu no és homogeni, sinó divers i per tant, els tipus d'ajuts també ho han de ser.

Però un dels aspectes fonamentals de la formació del professorat es refereix a la modificació de les seves actituds en el sentit de percebre les

possibilitats de l'alumnat estranger i de les seves famílies, sense prejudicis i estereotips i al mateix temps comprendre que el manteniment d'actituds poc ajustades a la seva realitat, els pot conduir a l'exclusió i a la marginació.

Es tracta d'entendre que els problemes que planteja l'educació no són únicament tècnics, sinó que inclouen opcions ideològiques i que els professionals de l'ensenyament han de prendre posició i treballar per a una educació intercultural que afavoreixi la igualtat i la cohesió social (Departament d'Ensenyament, 2000, pàg. 21).

És evident que sense la participació i implicació del professorat que ha de dur a terme aquesta feina és impossible avançar en els objectius plantejats. Per altra banda, l'assessorament psicopedagògic també s'ha de considerar des d'aquesta concepció constructivista i sistèmica, tenint en compte els tres elements de tot sistema educatiu en interacció: *alumne, contingut i docent* (microsistema d'aula) i les relacions que es donen amb els altres sistemes implicats: *el centre, la família, el sistema educatiu del país i el macrosistema social, polític i cultural* en què s'insereix, per a poder dur a terme una anàlisi i valoració contextualitzada i una intervenció amb la col·laboració dels diferents professionals implicats, partint dels seus coneixements previs per tal d'ajudar a prendre decisions, per millorar l'eficàcia de les reunions i la comunicació, per analitzar la tasca educativa i millorar-ne els resultats, tot potenciant l'autonomia de l'equip docent (Monereo, 1998, pàg.38).

- Coll (1996), *Disseny, desenvolupament i innovació del currículum: la concepció constructivista de l'ensenyament i de l'aprenentatge i el currículum escolar*, Barcelona: UOC.

- Departament d'Ensenyament (2000), *Informes d'Ensenyament*, Barcelona: Servei de difusió i publicacions.

- Monereo (1998), *Orientació educativa i intervenció psicopedagògica: models d'orientació i intervenció psicopedagògica*, Barcelona: UOC.

3. L'educació intercultural

Per últim, aquest projecte també es fonamenta en la perspectiva de l'educació intercultural. Donat el creixement progressiu que estem vivim d'una societat ètnicament i culturalment més heterogènia, l'escola pot jugar un paper important de compensació als processos d'exclusió social que sovint porten aparellades les minories ètniques en clar desavantatge social. De fet, la LOGSE introdueix una sèrie de mesures d'educació compensatòria derivades del principi

social que determina que tots els nens immigrants, al marge de la situació regular o no de la seva família, són titulars del dret a l'educació. Aquesta pot ajudar a crear les bases per a la cohesió social i la convivència pacífica i respectuosa entre comunitats amb tradicions culturals i religions diferents, essent un lloc *d'inclusió*, atenant a la diversitat en garantir la igualtat d'oportunitats per a tothom, a través del desenvolupament d'una educació en valors i actituds, i una cultura compartida, que permeti conciliar els diferents interessos. Cal però, que aquestes intencions es reflecteixin tant en el Projecte Educatiu de Centre, com en el Projecte Curricular de Centre i el Projecte Lingüístic, fruit d'una reflexió i una presa d'acords consensuada, al voltant de quines actituds i actuacions de la comunitat educativa poden ser afavoridores de l'educació intercultural.

L'escola serveix per conèixer-se i pot ser el primer lloc de socialització-individualització. Per això, necessita la diversitat mateixa que hi ha a la societat per poder dur a terme la seva tasca educativa i també instructiva, doncs els alumnes aprenen en part gràcies a les interaccions entre ells i un grup classe que no sigui divers no afavorirà l'avenç dels seus integrants. De la mateixa manera, la diversitat s'hauria de viure com un element bàsic de la relació humana que ens enriqueix a tots malgrat els conflictes quotidians que porten aparellada tota convivència. A les aules s'ha d'intentar *evitar que les diferències es converteixin en desigualtats* (Carbonell, 2000, pàg. 53). Si no s'aconsegueix que rics i pobres, autòctons i nouvinguts, blancs i negres, llestos i lents en aprendre...convisquin en pla d'igualtat, compartint els mateixos drets i deures i respectant-se, és possible que a la societat futura augmentin els comportaments racistes i els processos d'exclusió social.

Per això, l'educació intercultural pretén aconseguir una societat integrada, sense exclosos, capaç de respectar la diversitat cultural interna i aquests objectius no es poden assolir si només es té en compte els aspectes culturals, ja que els aspectes socials (polítics i econòmics) condicionen també la inserció social. La integració no és només l'adaptació de l'estranger al grup autòcton, sinó el procés a partir de la voluntat de les dues parts, de resoldre els inevitables conflictes que provocaran la diversitat de valors, costums i sobretot la desigualtat social i política, i crear conjuntament un nou espai amb unes noves normes nascudes de la negociació i creativitat conjunta.

Així, la interculturalitat és una forma de tractament de la diversitat segons la que no es fan judicis de valor sobre les diferències i es fomenta la interacció en

igualtat d'estatus entre cultures (Muñoz, 1997, pàg. 60). Aquesta interacció entre cultures s'ha de fer possible, doncs algunes perspectives *multiculturalistes* tot i que afirmen el valor de totes les cultures, no augmenten les diferències d'estatus entre elles i poden potenciar l'autoestima dels grups minoritaris, poden també afavorir la separació i aïllament entre elles si el reconeixement de la diversitat s'acompanya d'una diferenciació excessiva que no faciliti la interacció, donant lloc a l'aparició de guetos.

Però no hem de caure en l'optimisme de l'enriquiment que comporta la diversitat o en el poder de la tolerància com a virtut cívica i tenir en compte quatre condicions necessàries per a una educació intercultural:

- Prendre consciència i reconèixer l'existència d'actituds excloents i discriminatòries injustificades fins i tot en nosaltres mateixos.
- Adonar-se de la transcendència d'aquestes actituds en la producció, manteniment i reproducció de les injustes estructures d'estratificació social actuals.
- Identificar els supòsits i processos per mitjà dels quals es pretén explicar, justificar i legitimar actituds i desigualtats socials precisament en base a la diversitat cultural.
- Esforçar-se per canviar les actituds generadores dels processos d'exclusió, per actituds de compromís i implicació en la lluita pel reconeixement quotidià de la igualtat de fet i de dret de tots els humans.

L'educació intercultural no ha de posar èmfasi en allò que ens fa diferents, sinó *en allò que ens fa iguals* (Carbonell, 2000, pàg. 133). Però la igualtat no és una cosa evident com la diversitat, sinó el fruit d'un convenciment moral i en conseqüència és necessari el diàleg entre les cultures.

El multiculturalisme de la nostra societat demana que tots els alumnes assoleixin per una banda l'arrelament en la pròpia comunitat, fomentant el sentiment de pertinença i estima al país alhora que obertura, respecte i diàleg, tolerància i sentit crític tant amb els valors morals, socials i ètics propis i d'altri, ja que el respecte a la dignitat de tota persona implica respectar la seva identitat cultural, atès que aquesta constitueix quelcom molt profund en l'ésser humà. Cada cultura recull el conjunt de significats compartits pels membres d'una comunitat que donen un sentit *diferent* a la realitat, com a conseqüència de l'esforç fet per

adaptar-se a un context concret i per satisfer les necessitats i aspiracions humanes universals (Departament d'Ensenyament, 1996, pàg. 23).

D'aquí l'enriquiment que pot proporcionar la diversitat cultural. Inclòs a nivell psicopedagògic està demostrat que l'èxit acadèmic i la integració socio-afectiva escolar no venen determinats pel grup ètnic o cultural al que es pertany, consideració a totes llums "racista", sinó que depenen de la consideració didàctica de les diferències culturals de l'alumnat, doncs és important i molt la repercussió real que té aquesta variable en els processos de desenvolupament i aprenentatge de cada nen per a poder adaptar l'ensenyament. Per altra banda, hem de tenir en compte que l'escola juga un paper rellevant en la tasca d'imposar i difondre patrons culturals específics, que tendeixen a crear models homogeneïtzadors i poden generar *assimilacionisme* en fer que els grups minoritaris adoptin la cultura dels grups dominants i perdin la seva. Tant és així, que a través de l'anomenat *currículum ocult* o implícit i també en els continguts del currículum explícit, missatges, llenguatge, imatges... que s'utilitzen en els llibres de text són de vegades etnocèntrics i discriminatoris i no es fan prou referències a altres cultures que permetin conèixer-les, les seves aportacions a la humanitat..., sovint és aquesta l'educació intercultural real que s'està fent a les escoles, més enllà de les bones intencions.

Segons tot l'exposat són tan criticables les posicions *etnocèntriques*, en tancar tot el que és valuós en els límits de la cultura pròpia i jutjar altres models culturals amb l'únic metre cultural propi, com aquells *relativistes radicals*, en afirmar que qualsevol tret cultural és comprensible i en conseqüència val dintre del seu context, doncs qualsevol cultura té aspectes positius i altres qüestionables com per exemple certes pràctiques sexistes inhumanes o qualsevol rebuig xenòfob. Llavors, per a resoldre els possibles conflictes o dilemes que es puguin originar és aconsellable guiar-se més per criteris psicopedagògics, és a dir, per la capacitat de generar formació, o no, en els alumnes que per decisions polítiques o ideològiques, que puguin prendre en un moment donat els òrgans de gestió d'un centre escolar (Departament d'Ensenyament, 1996, pàg. 61-62).

- Carbonell (2000), *Educació i immigració: els reptes educatius de la diversitat cultural i l'exclusió social*, Barcelona: Editorial Mediterrània.

- Muñoz (1997), *Psicologia Social de l'Ensenyament: individu, grup i dinàmica de grup a l'aula*, Barcelona: UOC.

- Departament d'Ensenyament (1996), *Educació intercultural: orientacions per al desplegament del currículum*, Barcelona: Servei de difusió i publicacions.

- Departament d'Ensenyament (2000), *Informes d'Ensenyament*, Barcelona: Servei de difusió i publicacions.

III- APLICACIÓ PRÀCTICA

1. Objectius específics

Els objectius concrets de com m'he plantejat dur a terme aquest projecte són implicar a l'equip docent, a partir de:

- La reflexió del que s'està fent en l'actualitat per atendre la diversitat cultural a les aules, tot intentant copsar les actituds, creences i preocupacions dels professors envers al tema.
- La difusió a tot el Claustre del que s'havia treballat durant el curs passat al seminari del SEDEC, els que varen participar.
- El coneixement de les vivències de l'acolliment que han experimentat al centre els alumnes nouvinguts i les seves famílies.

Per a poder valorar conjuntament quines actuacions es creu que es podrien realitzar per millorar l'atenció d'aquest alumnat i elaborar un Pla d'Acollida per a l'alumnat nouvingut del centre.

Un cop recollides i analitzades totes les aportacions dels diferents àmbits: professorat, alumnes i famílies, cal informar a l'equip docent de les valoracions fetes sobre les dades obtingudes en els qüestionaris contestats, i proposar un Pla que tingui en compte els resultats obtinguts, ressaltant els aspectes on la majoria dels participants han coincidit a destacar i de forma contextualitzada a l'àmbit d'intervenció, per a consensuar amb tot el Claustre.

L'objectiu final que m'he proposat no ha estat solament la participació i reflexió de tot l'equip docent en el plantejament tècnic de l'elaboració del Pla d'Acollida, sinó sobretot en l'enfocament social que comporta un tema tan delicat com és el de la diversitat cultural, ja que no tenir en compte aquest darrer plantejament en el present projecte, em semblaria sens cap sentit.

2. Metodologia

La metodologia utilitzada ha estat la **qualitativa orientada a la presa de decisions**, que vol donar respostes a necessitats socials que exigeixen una acció i que es basa en la informació científica. Alhora, aquesta investigació està compromesa a generar el **canvi social** i la transformació de la realitat. L'investigador crític intenta descobrir quines condicions objectives i subjectives limiten les situacions, i com les unes i les altres podrien canviar. Aquest plantejament implica un procés participatiu i col·laboratiu d'autoreflexió per a millorar la societat i capacitar a les persones per a ser autònomes. Pretén construir una teoria des de la reflexió en la pràctica o acció.

Dins d'aquesta metodologia s'opta per la modalitat de "**la investigació-acció**", que segons De Miguel la defineix com "*un continu procés d'acció i reflexió sistemàtica, de desenvolupament de coneixements, d'habilitats i actituds, participant els propis agents en la investigació per a conèixer i millorar les seves pràctiques socials*" (De Miguel, 1990, pàg.77).

Així doncs, aquest procés reflexiu vincula la *investigació* (comprensió dels processos socials i educatius) amb *l'acció* (millora de la pràctica) i la *formació* (desenvolupament professional permanent) realitzat pels professionals educatius, en equip i amb l'assessorament, en aquest cas, de la psicopedagoga de l'EAP.

Els trets essencials de la *investigació-acció* són:

1. Transformar i comprendre la pràctica educativa.
2. L'articulació permanent de la *investigació*, *l'acció* i la *formació*. L'espiral de Lewin, és un procés continu d'investigació-acció:

Els moments de la investigació-acció	Reconstructiu	Constructiu
Discurs entre participants	Reflexió ⇒	Planificació ↓
Pràctica en el context social	↑ Observació	← Acció

3. Vincular coneixement i transformació: La millor manera de comprendre la realitat és intentar transformar-la, plantejant un pla d'acció o proposta de canvi amb els objectius i les estratègies per assolir-ho.
4. Protagonisme dels educadors (pràctics) - investigadors (facilitadors, investigadors professionals,...).
5. Interpel·lació del grup, ja que els valors només canvien en comunitat, el grup manté la motivació, permet fer millor autocrítica, la dinàmica grupal provoca canvis en els seus membres (més democràtics, participatius...) i el grup s'identifica per l'objectiu comú o meta supraordenada: la transformació social.

La dinàmica del procés d'investigació-acció dins l'àmbit escolar es desenvolupa en les següents fases:

1. Identificació de la situació problemàtica.
2. Fase de diagnosi.
3. Planificació del canvi d'acord amb l'espiral del canvi.
4. Els informes d'investigació-acció.
5. Avaluació del canvi.

Respecte a com s'aconsegueix el rigor científic en la investigació qualitativa es contemplen els criteris de *credibilitat*, *trasferibilitat* o possible aplicabilitat de les nostres conclusions, *dependència* o consistència de les dades i *confirmació* o objectivitat. D'aquests criteris el de credibilitat és el més valorat en aquest tipus d'investigació, perquè en ser l'investigador l'únic instrument, s'impregna de subjectivitat el procés de recollida d'informació, fent-lo menys creïble.

Tanmateix es pot afirmar que la utilització d'una determinada metodologia qualitativa, no exclou la quantitativa, sinó que sovint les possibilitats eclèctiques d'ambdues metodologies són grans, segons Cook i Reichardt. I en l'estudi present s'estableix un contínuum entre la qualitativa i la quantitativa, sense arribar a ser empírica, pel tractament d'algunes dades resultants, ja que no hi ha d'haver una distinció entre els procediments qualitatius per mesurar el procés i l'ús de tècniques quantitatives per determinar el resultat.

- Arnal (1997), *Enfocaments, mètodes i àmbits de la investigació psicopedagògica: Metodologies de la investigació educativa*, Barcelona: UOC.
- Bartolomé (1997), *Enfocaments, mètodes i àmbits de la investigació psicopedagògica: Metodologies qualitatives orientades cap al canvi i la presa de decisions*, Barcelona: UOC.

2.1 Procediment: Planificació de les actuacions

Seguint uns criteris realistes d'execució (temps i recursos disponibles) del projecte, la planificació de les actuacions ha estat la següent:

Fase 1: Reflexió

- Informar al Claustre sobre la proposta de l'avantprojecte i els qüestionaris que hauran d'omplir els docents, les famílies dels nouvinguts i els seus fills (només els alumnes a partir de 3er. de Primària) amb l'ajuda dels seus tutors, per a participar en l'elaboració del Pla d'Acollida. En aquesta sessió es partirà/recordarà del que s'havia treballat prèviament el curs passat a través del seminari: "Alumnes d'incorporació tardana" del SEDEC, aportant un guió dels temes que es varen tractar (Veure annex 1) i unes taules gràfiques que informen dels nouvinguts matriculats a l'escola actualment (Veure annex 2) per implicar més als mestres que no van fer la formació.

- Recollir i analitzar la informació obtinguda tot contrastant-la amb el marc teòric de referència.

Fase 2: Planificació

- Valorar i analitzar conjuntament amb l'equip directiu, els resultats obtinguts amb els qüestionaris i establir uns criteris generals per l'elaboració del Pla, tenint en compte les possibilitats i limitacions en l'organització dels recursos humans i materials disponibles.

Fase 3: Acció

- Informar dels resultats dels qüestionaris al Claustre per comprovar si es senten reflectits en les valoracions i donar credibilitat al projecte.

- Elaborar el Pla d'Acollida de forma contextualitzada a partir del PEC, de tota la informació recollida en el procés del projecte i de les referències bibliogràfiques i virtuals consultades.

Fase 4: Observació

- Consensuar els acords presos sobre el Pla d'Acollida amb el Claustre de forma participativa i procurant crear un bon clima.

Fase 5: Reflexió

- Valorar el grau d'adequació del Pla al context d'intervenció. Observació de les possibilitats i inconvenients de la pràctica real.

2.2 Mostra: Agents educatius implicats

Els agents educatius que han participat en l'anàlisi qualitatiu de la situació real de partida per a poder elaborar el Pla d'Acollida han estat: l'equip docent del centre, els alumnes nouvinguts de 3er., 4art., 5è i 6è de Primària, doncs vàrem considerar que els més petits seria més difícil que ens poguessin fer aportacions, i les seves famílies.

TAULA DE PERCENTATGES PER MOSTRES			
Mostres	Total agents implicats	Total agents participants	%
Professors/es	28	16	57 %
Alumnes nouvinguts	32	30	93,7 %
Famílies nouvinguts	46	21	45,6 %

2.3 Unitats d'anàlisi i instruments de recollida d'informació.

Les *unitats d'anàlisi* es cerquen en tres àmbits diferents: docents, alumnes i famílies, per a contrastar les informacions i donar credibilitat al projecte i transferibilitat a altres situacions.

A) Entorn a ***l'àmbit del professorat*** es volen analitzar les següents unitats:

1. Quins són els aspectes que preocupen més als docents quan s'incorpora un alumne nouvingut a l'aula.

2. Quines estratègies s'estan utilitzant en l'actualitat o es poden proposar per atendre els nouvinguts.
3. Grau de satisfacció dels recursos disponibles actuals i propostes alternatives.
4. L'actitud intercultural en la pràctica educativa.
5. Constatació del tipus d'utilitat que pot tenir un Pla d'Acollida.
6. Sondeig sobre quins han de ser els participants en l'elaboració del Pla.
7. Avaluació del seminari del SEDEC.

B) Respecte a l'àmbit dels alumnes nouvinguts, les unitats a analitzar són:

1. Quines activitats o relacions escolars els fa sentir més o menys bé al centre.
2. Grau de dificultat en la relació amb els companys.
3. Grau de comprensió oral amb els mestres i companys.
4. Grau de dificultat en la realització de les tasques escolars.
5. El nivell d'integració social de l'alumne nouvingut.
6. Necessitats d'aquest alumnat per poder treballar a la classe.
7. Necessitats que tenen per poder relacionar-se millor amb els altres companys.
8. Quines activitats o relacions els fa sentir més o menys bé durant l'estona del menjador.
9. Diferències a tenir en compte entre l'escola que anaven del seu país i la d'aquí.

C) Quant a l'àmbit de les famílies es vol analitzar:

1. Els aspectes positius de l'escola que els han fet sentir ben acollits.
2. Els aspectes que es poden millorar de l'acollida del centre: tipus de propostes.

Pel que fa *als instruments de recollida d'informació* es varen elaborar els següents qüestionaris:

**QÜESTIONARI PER OMLIR EL PROFESSORAT PER A L'ELABORACIÓ DEL
PLA D'ACOLLIDA ALS NOUINGUTS DEL CENTRE**

Com ja sabeu estem iniciant l'elaboració del Pla d'Acollida i voldríem recollir les vostres propostes i experiències, que de ben segur ens seran d'una ajuda molt valuosa.

Gràcies per la vostra col·laboració.

1. Has tingut algun alumne/a nouvingut?
2. Quin d'aquests aspectes et preocupen més o quins t'han generat més dificultats per a poder integrar l'alumne/a nouvingut a l'aula:
 - a) El desconeixement de les nostres llengües (català i castellà)
 - b) El nivell d'aprenentatges de l'alumne/a nouvingut respecte al curs
 - c) Si han estat o no escolaritzats en el seu país d'origen
3. Podries comentar alguns recursos o estratègies que hagis utilitzat amb aquests alumnes nouvinguts i hagin estat positius o proposar-ne d'altres que es podrien dur a terme? (tipus d'organització a l'aula i acolliment, ajudes dels companys, materials, etc.)
4. Creus que els recursos de què disposem actualment a l'escola (humans i materials) són suficients per atendre a aquests alumnes? En el cas que responguis negativament, quins proposaries?
5. Has tingut ocasió d'introduir alguns aspectes o característiques peculiars dels països d'origen dels nouvinguts a l'activitat de classe?
6. Creieu que és necessari elaborar un Pla d'Acollida? Per què?
7. Qui creieu que ha de participar-hi?
8. En el cas que assistissis el curs passat al seminari que es va fer a l'escola sobre els "Alumnes d'incorporació tardana" o nouvinguts, a càrrec del SEDEC, ens podries dir si va satisfer les teves expectatives i et va aportar coneixements i recursos per tenir en compte a l'aula?

Observacions:

QÜESTIONARI PER OMLIR ELS ALUMNES NOUINGUTS (a partir de 3er. de Primària)

Ens agradaria que et trobessis a gust a l'escola. Si t'esforces a contestar aquestes preguntes ens ajudaràs a fer-ho possible.

Nos gustaria que te encontraras a gusto en la escuela. Si te esfuerzas en contestar estas preguntas nos ayudaras a hacerlo posible.

1. Quines coses de l'escola t'han agradat més?
1. *¿Qué cosas de la escuela te han gustado más?*

2. Quines coses de l'escola t'han agradat menys?
2. *¿Qué cosas de la escuela te han gustado menos?*

3. T'ha sigut molt difícil tenir amics?
3. *¿Te ha sido muy difícil tener amigos?*

4. Entens al mestre/a i els companys quan parlen?
4. *¿Entiendes al/la maestro/a y a los compañeros cuando hablan?*

Gens Nada	Poc Poco	Bastant Bastante

5. Les activitats que es fan a la classe, les sap fer?
5. *¿Las actividades que se hacen en clase, las sabes hacer?*

Gens Nada	Poc Poco	Bastant Bastante

6. Tens amics a la teva classe o d'altres classes? Escriu els seus noms:
6. *¿Tienes amigos en tu clase o en otras clases? Escribe sus nombres:*

7. Què necessaries per a poder treballar millor a l'aula?
7. *¿Qué necesarias para poder trabajar mejor en el aula?*

8. Què necessaries per a sentir-te més a gust amb els companys a la classe?
8. *¿Qué necesarias para sentirte más a gusto con los compañeros en clase?*

9. Quines coses t'agraden més de l'hora del menjador? (menjar, activitats, companys, ...)
9. *¿Qué cosas te gustan más de la hora del comedor? (comida, actividades, compañeros,...)*
10. Quines coses t'agraden menys de l'hora del menjador? (menjar, activitats, companys, ...)
10. *¿Qué cosas te gustan menos de la hora del comedor? (comida, actividades, compañeros,...)*
11. Has notat moltes diferències entre l'escola que estàs ara i la que anaves al teu país?:
11. *¿Has notado muchas diferencias entre la escuela que estas ahora y la que ibas en tu país?:*
- Aprenentatges: *Aprendizajes:*
 - Horaris: *Horarios:*
 - Normes: *Normas:*
 - N° d'alumnes a l'aula: *Nº de alumnos por aula:*
 - Relacions amb els companys i professors: *Relaciones con los compañeros y los profesores.*

QÜESTIONARI PER OMLIR LES FAMÍLIES DELS ALUMNES NOUVINGUTS

La intenció d'aquesta enquesta és que l'escola té interès en què les famílies es sentin ben acollides, i és en aquest sentit que pensem que ens podeu ajudar en contestar. Gràcies per la vostra col·laboració.

La intención de esta encuesta es que la escuela tiene interés en que las familias se sientan bien acogidas, y es en este sentido que pensamos que nos podeis ayudar al contestar. Gracias por vuestra colaboración.

1. Quines coses de l'escola us han ajudat a situar-vos i a sentir-vos bé?
1. *¿Qué cosas de la escuela os han ayudado a situaros y a sentir os bien?*
2. Quines coses podeu proposar que faci l'escola per a que us sentíssiu ben acollits?
2. *¿Qué cosas podeis proponer que haga la escuela para que os sintierais bien acogidos?*

2.4 Recollida i anàlisi de dades.

2.4.1 Qüestionaris Professorat (Veure annex 3)

1- Has tingut algun alumne/a nouvingut?		
<i>SI</i>		<i>NO</i>
16	100 %	-

2- Quin d'aquests aspectes et preocupen més o quins t'han generat més dificultats per a poder integrar l'alumne/a nouvingut a l'aula:			
	<i>3 punts</i>	<i>2punts*</i>	<i>punt</i>
a) El desconeixement de les nostres llengües (català i castellà)	10	-	1
b) El nivell d'aprenentatges de l'alumne/a nouvingut respecte al curs	7	2	1
c) Si han estat o no escolaritzats en el seu país d'origen	5	1	-

* S'ha valorat amb 3 punts les respostes triades en 1er. lloc
 " 2 " " 2on. lloc
 " 1 " " 3er. lloc

Majoritàriament el que més preocupa als mestres que han tingut alumnes nouvinguts a l'aula és el desconeixement de les nostres llengües i el nivell d'aprenentatges que tenen respecte al curs, com a dificultats principals per a la integració d'aquest tipus d'alumnat al ritme del grup-classe.

Cal afegir que un professor ha comentat també la seva preocupació perquè aquests nens es sentin acollits.

3- Podries comentar alguns recursos o estratègies que hagi utilitzat amb aquests alumnes nouvinguts i hagin estat positius o proposar-ne d'altres que es podrien dur a terme? (tipus d'organització a l'aula i acolliment, ajudes dels companys, materials, etc.)	
<p><i>Per l'acollida dels primers dies</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Presentació del nouvingut al grup i viceversa. - Localitzar el seu país en el globus terraqüi i comentar algunes característiques o costums. - Que els companys li regalin un dibuix. - Tenir els primers dies una persona de referent per qualsevol problema (tutor/a o company). - L'ajuda dels companys tant a l'aula (seure'l al costat d'algun company competent i comunicatiu) com al pati. - Major atenció a aquest alumne per part del tutor/a o/i professor/a en les diferents activitats els primers dies. - Fomentar en petit grup el respecte vers cadascú. - Fer de missatger entre aules.
<p><i>Per facilitar la comunicació amb l'alumne</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Fer servir frases curtes. - Acompanyar el vocabulari d'imatges, dibuixos, fotografies, del gest del mestre. - Seure'l al costat del tutor/a per explicar-li les tasques individualment (al principi).
<p><i>Per treballar el llenguatge</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Fer-li una avaluació inicial. - Adequar les activitats i materials. - Que faci reforç de llengua i suport oral per millorar el seu nivell. - Utilitzar l'ordinador com a recurs i fer alguns jocs per a treballar el vocabulari. - Fer servir les activitats dels materials del curs de l'any passat, sobre els alumnes d'incorporació tardana. - Representacions d'escenes quotidianes. - Aconsellar-los que vegin a casa els dibuixos que donen a TV3.

S'han recollit forces recursos i estratègies per atendre a l'alumnat nouvingut, sobretot per treballar l'acolliment dels primers dies i pel treball de llengua. No tants en canvi per la tasca de facilitar la comunicació amb l'alumne.

4- Creus que els recursos de què disposem actualment a l'escola (humans i materials) són suficients per atendre a aquests alumnes? En el cas que responguis negativament, quins proposaries?		
	SI: 1	NO: 15
Propostes	- Hi ha prou recursos materials a Parvulari, però caldria organitzar-ho.	<ul style="list-style-type: none"> - La quasi totalitat de mestres (14) proposen augmentar els recursos humans amb professors especialitzats o de suport per donar una atenció més individualitzada, ja sigui en grups especials per l'aprenentatge de llengua, organitzant els grups de suport en diferents nivells o inclòs organitzant una aula pels nouvinguts quan arriben per tenir un primer contacte amb la nostra llengua. - Disposar de més recursos materials per fer activitats adaptades, utilització de l'aula d'informàtica, etc. - Assessorament i suport als professors del Programa d'Educació Compensatòria en casos de nouvinguts d'altres llengües estrangeres, ja que a la nostra escola la majoria d'immigrants són sud-americans. - Crear des de l'Administració una comissió de districte que reculli les necessitats dels centres de la zona per oferir recursos humans i materials. - Oferir a l'escola classes de llengua per adults per a facilitar la integració de les famílies.

La majoritària demanda de recursos, principalment humans, per part de l'equip docent reflecteix la percepció de desbordament que hi ha en l'actualitat. L'increment d'aquests alumnes al llarg de tot el curs ha ultrapassat les previsions fetes al començament de curs per atendre aquest alumnat. I el fet de no poder-los

contemplar adequadament genera insatisfacció en el professorat i la necessitat d'un suport directe.

5- Has tingut ocasió d'introduir alguns aspectes o característiques peculiars dels països d'origen dels nouvinguts a l'activitat de classe?			
<i>SI</i>	<i>NO</i>	<i>Alguna vegada</i>	<i>No contesta</i>
5	7	2	2
<p>Comentaris:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A <i>Socials</i> en els costums, a <i>Castellà</i> amb els temps verbals i el so de la "j" i a <i>Català</i> amb les receptes de cuina. - Explicant costums, festes, contes i receptes de cuina dels diferents països. - A la classe de Religió parlar d'altres religions i les seves celebracions diferents (Nadal, etc.) - En les converses en grup l'alumne nouvingut ens pot explicar per exemple, com es celebren els casaments al seu país, que canti o que porti algun casset de cançons típiques d'allí, tastar algun menjar (dolços..) del seu lloc d'origen. - Fer venir un familiar a l'aula per explicar-nos un conte del seu país. 			

Una mica més del 50% de les respostes, si afegim també els dos que no contesten, diuen que no han tingut ocasió d'introduir algunes de les característiques dels països d'origen dels nouvinguts. És possible que més que no hagin tingut oportunitat de fer-ho poder és que no se'ls ha acudit, o no ho han previst en les programacions i activitats, per manca també dels coneixements relatius als trets peculiars d'aquests països. Per altra banda, quasi el 50% restant de les respostes sí que han inclòs alguns dels seus costums, cultura, religions,... en les tasques de l'aula.

6- Creieu que és necessari elaborar un Pla d'Acollida? Per què?

- Per integrar més eficaçment i millor aquests alumnes.
- Per organitzar els recursos materials i humans de l'escola per a aquests alumnes.
- Per a que hi hagin uns criteris comuns d'actuació per atendre als nouvinguts i que facilitin la labor del professorat.
- Per tenir una resposta planificada a la realitat (sobretot a nivell acadèmic), doncs serà un fet habitual els propers anys.
- Per ajudar a crear un treball d'equip.
- Per partir de l'anàlisi de la realitat i reflexió.

La resposta del professorat ha estat unànime respecte a la utilitat d'elaborar el Pla d'Acollida, com a eina per a facilitar l'organització de recursos i actuacions que afavoriran la integració de l'alumnat nouvingut i la tasca dels docents. D'altres opinions addueixen raons relatives a un estil determinat de funcionament intern d'escola més cooperatiu.

7- Qui creieu que ha de participar-hi?

- Tota l'escola.
- Una Comissió de treball amb la participació del Claustre.
- L'Equip Directiu i una Comissió de treball amb la participació del Claustre.
- El Claustre, l'EAP, el Centre de Recursos Pedagògics (com a font del material disponible) i traductors.
- Els tutors amb els especialistes.
- L'Equip Directiu amb la participació del Claustre.
- L'Equip Directiu i l'EAP amb la participació del Claustre.
- L'EAP, els tutors, els professors del mateix nivell i els professors de reforç.
- El Claustre.

Com es pot observar hi ha diversitat d'opinions respecte a qui s'ha de responsabilitzar de l'elaboració del Pla d'Acollida. El que sí és cert és que la gran majoria està d'acord en que el Claustre d'una manera o d'una altra ha de participar i consensuar els acords i decisions que es prenguin sobre la proposta que es faci per donar-la com definitiva.

8- En el cas que assistissis el curs passat al seminari que es va fer a l'escola sobre els "Alumnes d'incorporació tardana" o nouvinguts, a càrrec del SEDEC, ens podries dir si va satisfer les teves expectatives i et va aportar coneixements i recursos per tenir en compte a l'aula?

- Força bé.
- Però trobo a faltar temps per a la preparació més sistematitzada de material.
- Va aportar coneixements i recursos, i la reflexió sobre el tema de que les dificultats d'adaptació d'aquests alumnes és sòcio-polític (ens sobrepassa) i les actuacions haurien de ser més globals i no només educatives.

En general es veu la necessitat d'ampliar material divers i de forma sistematitzada, on estiguin graduades les activitats de menor a major dificultat. També es manifesta una demanda de suport i d'implicació de l'Administració o Govern, donada la problemàtica social que comporta aquest tema.

2.4.2 Qüestionaris Alumnes nouvinguts (Veure annex 4)

1- Quines coses de l'escola t'han agradat més?		
Comentaris	Nº respostes	%
Tot	8	26,7 %
La classe de reforç	7	23,3 %
Els amics	6	20 %
El pati	5	16,7%
La classe de gimnàstica	5	16,7 %
Els professors	4	13,3 %
La classe d'informàtica	3	10 %
La classe de matemàtiques	2	6,7 %
Les excursions	2	6,7 %
El menjador o el menjar	2	6,7 %
Les classes de socials, naturals i català	1	3,3 %
Estudiar	1	3,3 %

Un 26,7 % d'aquests alumnes es senten a gust, això vol dir que ja s'han adaptat a l'escola. I el 23,3 % tenen preferència per les classes de reforç, això significa que estan millor quan es senten acollits, atesos personalment. Pel que fa els amics, el 20 % i el pati, el 6,7 % es demostra que moltes vegades l'idioma no és impediment perquè els infants es puguin entendre quan juguen. La classe de gimnàstica també els hi agrada força, el 16,7 %, ja que no tenen dificultat per a seguir-la. La informàtica, malgrat hi hagi exercicis que no puguin fer per la manca de domini de la llengua, requereix de vegades només intuïció i té un poder d'atracció important per els nens, el 10 %. L'atenció dels professors i tenir-los com a referent, també els fa sentir més acollits a l'escola, el 13,3 % dels enquestats. En altres coses: matemàtiques, excursions i menjador, hi ha un 6,7 % que els hi ha agradat més.

2- Quines coses de l'escola t'han agradat menys?		
Comentaris	Nº respostes	%
- Res, per ara m'agrada tot	12	40 %
- Els companys	6	20 %
- Les paraulotes i les baralles (el tracte entre els nens no és bo)	4	13,3 %
- La classe d'anglès	4	13,3 %
- Els nens racistes i que se'n burlen d'ells	3	10 %
- La classe de matemàtiques	1	3,3 %
- El professor	1	3,3 %
- El menjador	1	3,3 %
- Les grades del pati	1	3,3 %

Un 40 % del alumnes nouvinguts s'han sentit ben acollits a l'escola i estan a gust. Però un 20% es queixen de la relació amb alguns companys que li han dificultat l'adaptació. També hi ha un 13% que no els hi agrada el tipus de tracte que hi ha entre companys, ja que segurament en els seus països d'origen tenen unes formes socials diferents, on es prima un tracte molt més respectuós. El mateix percentatge es dona amb la classe d'anglès, segurament representa un esforç suplementari l'aprenentatge d'una altra llengua o per la dinàmica que es genera a la classe. S'ha de tenir en compte també el 10 % de nens que manifesten una sensibilitat envers a actituds que consideren racistes per estar en minoria i sentir-se criticats.

3- T'ha sigut molt difícil tenir amics?					
SI		NO		Normal	
15	50 %	14	46,7 %	1	3,3 %

Que el 50% dels alumnes nouvinguts hagi respost que els hi ha estat molt difícil tenir amics és una dada important com per plantejar-se el treball de la relació i comunicació dintre del grup-classe.

4- Entens al mestre/a i els companys quan parlen?					
Gens		Poc		Bastant	
1	3,3 %	15	50 %	14	46,7 %

Sobre el 50% del alumnes diuen que entenen poc o bastant la llengua del mestre i dels companys. Aquestes dades les podem relacionar amb el percentatge majoritari que tenim a l'escola d'immigrants sud-americans, que en parlar la llengua castellana facilita més la comprensió dels interlocutors, ja sigui perquè de vegades els hi tradueixin del català al castellà per facilitar la comunicació sobretot al començament, o per les semblances que poden tenir les dues llengües romàniques.

5- Les activitats que es fan a la classe, les sap fer?					
Gens		Poc		Bastant	
1	3,3 %	17	56,7 %	12	40 %

Un 56,7% de nouvinguts contesta que saben fer poc les activitats que es fan a classe. Aquest resultat ens fa pensar de seguida en la dificultat de la llengua per entendre que és el que se li demana a l'alumne, encara que no es descarta que el tipus de tasques que estaven acostumats a realitzar a l'escola del seu país fos molt diferent d'aquí, o bé que el seu nivell d'aprenentatges sigui més baix.

Pel que fa al 40% d'alumnes que diu que sap fer bastant les activitats de classe, crec que obeeix més a la seva percepció personal que a la realitat objectiva.

Es deuen referir als seus treballs que són adaptats en part, mentre que la pregunta es referia a les tasques del grup classe.

6- Tens amics a la teva classe o d'altres classes? Escriu els seus noms:					
Entre 1 i 2 amics		Entre 3 i 4 amics		5 o més amics	
5	16,7 %	5	16,7 %	20	66,7 %

Hi ha una majoria, el 66,7 %, que té 5 o més amics. Això significa que un percentatge elevat d'alumnes nouvinguts s'ha integrat socialment a l'escola de forma natural i positiva. S'ha de tenir en compte però, que hi ha un 16,7 % que encara no s'ha aconseguit i és més probable pensar que sigui motivat per la seva condició de "diferents" que per causes personals específiques.

7- Què necessaries per a poder treballar millor a l'aula?		
Comentaris	Nº respostes	%
Saber català	14	46,7 %
Res, em sento bé	5	16,7 %
Una persona que m'ajudi o una professora per ensenyar-me	3	10 %
Que hi hagi silenci	3	10 %
Que no diguin paraulotes ni faltin al respecte dels companys	3	10 %
Que els nens em tractin millor	1	3,33 %
Estudiar menys	1	3,33 %

Quasi el 50 % dels nouvinguts necessiten per treballar millor a l'aula el domini de la llengua d'aprenentatge. Un 16,7 % li sembla que pot treballar bé a l'aula tal i com està ara. Un 10 % sí que creu que necessitaria algú que li donés suport per a millorar el seu rendiment. El mateix percentatge demana més ordre i

més respecte a l'aula per treballar millor, dada que podem relacionar amb les formes socials diferents dels seus països d'origen.

8- Què necessaries per a sentir-te més a gust amb els companys a la classe?		
Comentaris	Nº respostes	%
- Em sento a gust	7	23,3 %
- Que em tractin bé i no m'insultin - No barallar-me amb ells - Que no siguin racistes, que hi hagi igualtat	7	23,3 %
- Tenir amics, que juguin amb mi	4	13,3 %
- Que no diguin paraulotes ni siguin maleducats	3	10 %
- Saber català	2	6,7 %
- Que no es portin malament amb la senyoreta	2	6,7 %
- Ajudar-los	1	3,3 %
- No contesta	5	16,7 %

Un 23,3 % dels enquestats tenen una bona relació amb els altres companys, però el mateix percentatge es senten discriminats o maltractats i no gaudeixen de bones relacions socials. També hi ha un 13,3 % que es queixa de que té pocs amics; un 10 % que manifesta la mancança d'unes formes socials més respectuoses i això li dificulta la relació amb els companys.

Per últim cal esmentar el 6,7 % dels alumnes nouvinguts que diuen que el desconeixement de la llengua és una trava per a poder relacionar-se amb els companys. I l'altre 6,7 % que necessita que no es portin malament amb la professora, és a dir que cal un bon clima a l'aula per a que les relacions en el grup siguin positives.

9- Quines coses t'agraden més de l'hora del menjador? (menjar, activitats, companys, ...)						
Total alumnes menjador	Menjar		Activitats		Companys	
10	2	20 %	4	40 %	5	50 %

10- Quines coses t'agraden menys de l'hora del menjador? (menjar, activitats, companys, ...)						
Total alumnes menjador	Menjar		Activitats		Companys	
10	5	50 %	1	10 %	2	20 %

El que més agrada a aquests alumnes a l'hora del menjador són els companys (un 50 %), en el cas dels que tenen bones relacions socials, i les activitats (un 40 %) que hi estan força relacionades amb els amics (jocs lliures al pati, menjar en companyia, vídeos els dies de pluja, ...). També hi ha una minoria (un 20%) que encara no es sent integrat i té pocs amics, ja que manifesta que el que menys li agrada són els companys. És possible que hagin viscut algun que altre conflicte de relació durant aquesta estona (3 hores), més propícia pel tipus d'activitats no dirigides que es fan.

Per contra, el menjar és el que menys els hi agrada (un 50 %), fet bastant comprensible donat el diferent tipus d'alimentació i manera de cuinar a que estaven acostumats en els seus països d'origen. Tot i que hi ha una minoria (20 %) que sembla que li agrada més el menjar d'aquí, potser al seu país no podien econòmicament alimentar-se bé?

11. Has notat moltes diferències entre l'escola que estàs ara i la que anaves al teu país?:		
APRENTATGES		
Nº de respostes	%	Comentaris
13	43,3 %	És tot igual menys el català.
4	13,3 %	Allà ensenyen més que aquí / Era més difícil allà
2	6,7 %	Aquí és millor / Aprenc més
2	6,7 %	Aquí no entén les coses
2	6,7 %	És diferent
1	3,3 %	Tenia molts deures al meu país
1	3,3 %	Allà només portava un llibre
1	3,3 %	Aquí a la classe d'anglès no es parla res de castellà i allà sí.
1	3,3 %	Allà es donava l'assignatura "d'Aquàtica"
HORARIS		
22	73,3 %	Horari intensiu pel matí (amb dos patis)
2	6,7 %	Horari intensiu per la tarda
6	20 %	No contesta
NORMES		
10	33,3 %	Allí havia més educació i més respecte als professors i als companys, aquí els nens contesten molt (A Romania, Armènia, Equador, ...)
8	26,7 %	Allí havia més disciplina, eren més estrictes (silenci, no llençar papers al terra, no dir paraulotes, no anar molt al lavabo, sancions, expulsions, ...)
3	10 %	No és igual
9	30 %	No contesten
Nº ALUMNES A L'AULA		
20	66,7 %	Allà havien més alumnes per aula que aquí
4	13,3 %	Igual o menys
6	20 %	No contesten

RELACIONS AMB ELS COMPANYS I PROFESSORS		
14	46,7 %	En el meu país són més respectuosos i educats amb els professors i els alumnes, no contestaven ni alçaven la veu i es tractaven de vostè
5	16,7 %	Allà els companys ens ajudàvem i perdonàvem
5	16,7 %	Igual que aquí
2	6,7 %	És diferent
1	3,3 %	Allí no havia tant de xivarri
1	3,3 %	Allí em relacionava més bé amb els professors que amb els companys
1	3,3 %	Aquí a vegades no m'entenc per l'idioma
3	10 %	No contesten

Quant als *aprenentatges* un 43,3 % que coincideixen en què aquí el que canvia és l'aprenentatge del català, cosa que perceben com una dificultat afegida. Hi ha un 13,3 % que diuen que allà ensenyen més que aquí o era més difícil, és possible que tinguin aquesta percepció perquè actualment a l'aula estiguin fent tasques més senzilles que el que els hi correspondria, degut a la dificultat de l'idioma i l'adequació que això comporta. Aquesta dificultat la comenten el 6,7 % en dir que aquí no entenen les coses. També el 3,3 % diu que allà els hi posaven molts deures per a casa i això poden relacionar-ho amb que a les escoles del seu país s'aprèn més. El 6,7 % en canvi comenten que aquí aprenen més coses i el 3,3 % que allí només tenien un llibre per estudiar (tipus enciclopèdia), com si llavors li ensenyessin menys continguts.

Pel que fa als *horaris* un 80 % d'aquests alumnes feia horari intensiu al seu país, fet que s'haurà de tenir en compte pel que pot influir en la seva adaptació.

Respecte a les *normes* una majoria dels nouvinguts (un 60 %) coincideix en què al seu país havia més educació, respecte (un 33,3 %) i disciplina (un 26,7 %). Aquesta constatació es pot relacionar amb els diferents valors i costums que tenen les cultures dels seus països.

El *nº d'alumnes per aula* és superior en la majoria (un 66,7 %) de les escoles d'origen d'on provenen aquest alumnat. Això implica que en ser menys aquí, tothom es coneix més i es propicia més la interacció en les relacions.

Quant a l'aspecte de les *relacions amb els companys i els professors* torna a sorgir el tema del respecte, l'educació (un 46,7 %) i l'ajuda entre companys (un 16,7 %) majoritàriament amb un 63,4 %, com en les normes i valors que tenen a les escoles dels seus països, segons els trets específics de les seves cultures.

2.4.3 Qüestionaris Famílies dels alumnes nouvinguts (Veure annex 5)

1- Quines coses de l'escola us han ajudat a situar-vos i a sentir-vos bé?		
Nº de respostes	%	Comentaris
20	95,2 %	Valoren la <i>bona acollida</i> rebuda: l'atenció del tutor/a i demés professors als seus fills, l'atenció de l'escola en general i del director, l'atenció dels companys de l'aula, l'orientació als pares, la naturalitat amb que han estat acollits, la comprensió quan per desconeixement no han respectat alguna norma de l'escola...
6	28,6 %	Els hi agrada l' <i>horari</i> escolar, <i>els espais de l'escola que afavoreix l'esbarjo i les mesures</i> de seguretat "per protegir als alumnes en no poder sortir al carrer durant l'horari escolar".
3	14,3 %	El bon <i>ensenyament</i> .
2	9,5 %	Les classes de <i>suport de català</i> quan arriben, que facilita l'aprenentatge de la llengua.
2	9,5 %	Les <i>informacions</i> assídues i diverses que dona l'escola: sobre les sortides, casals, matrícules,...etc.
1	4,8 %	Les <i>activitats extraescolars</i>

Una majoria de famílies s'han sentit ben acollides (un 95,2 %) a l'escola. Un 28,6 % valoren positivament els horaris, espais i mesures de seguretat del centre, ja que segurament en el seu país deuen ser més deficitaris. També un 14,3 % valora concretament l'ensenyament que s'imparteix, un 9,5 % les classes de suport de català pels seus fills, la informació que reben les famílies en tot moment i un 4,8 % les activitats extraescolars que ofereix l'escola.

2- Quines coses podeu proposar que faci l'escola per a que us sentíssiu ben acollits?			
Nº respostes		%	Comentaris
<i>Coses que ja es fan</i>	10	47,6 %	Estan contents amb l'acollida de l'escola, volen que segueixi igual l'atenció als seus fills per facilitar la integració.
	2	9,5 %	Que tinguin el mateix tracte els nens immigrants que els espanyols, que no els mirin com si fossin persones rares.
	1	4,8 %	Que es vigili l'ús d'un vocabulari correcte tan en català com en castellà.
<i>Coses que es pot incidir més des de l'escola</i>	6	28,6 %	Que es fomenti l'amistat i el companyerisme, amb jocs d'integració al pati,... i el respecte i la bona l'educació.
	1	4,8 %	És molt important la traducció dels fulls informatius sobretot al principi.
	1	4,8 %	Que es facin més reunions de pares.
	1	4,8 %	Que es donin més deures als nens per casa.
<i>Coses que es pot incidir menys des de l'escola</i>	2	9,5 %	Que es baixin els preus dels llibres, les despeses escolars i que donin més beques de menjador.
	1	4,8 %	Que expliquin als alumnes nouvinguts les tradicions del seu país d'origen.

Un 47,6 % de les famílies ja estan contentes tal i com es realitza l'acollida a l'escola i manifesten el seu interès perquè continuï igual. Per altra banda, hi ha un 28,6 % que proposen que es potenciï més el respecte, la bona educació i l'amistat entre els alumnes, ja que opinen que hi ha mancança.

Hi ha un 9,5 % que demanen que hi hagi igualtat entre el tracte dels seus fills estrangers i els d'aquí, perquè és possible que es sentin discriminats. I el mateix percentatge vol ajudes econòmiques. També hi ha un 4,8 % que proposa la traducció de la informació per facilitar la comunicació al principi de l'arribada. El mateix % demana que es facin més reunions de pares, possiblement per estar més orientats en tot el que fa referència a l'educació dels seus fills.

3. Discussió dels resultats.

La participació del **professorat** a l'hora de respondre els qüestionaris ha estat positiva, un 57 %, però hi ha un 43 % restant que deu veure la problemàtica dels nouvinguts com un tema llunyà, potser encara no s'hi han trobat amb la incorporació d'aquests alumnes a la seva aula, o bé creuen que no s'han d'implicar. És lògic també comprendre que hi hagi certa resistència a afegir una càrrega més al docent. No obstant, entre tots, s'hauria d'intentar *canviar la manera de veure la dificultat com un repte*.

Els resultats obtinguts dels participants es poden contrastar amb els referents teòrics que sustenten el present projecte. En primer lloc es manifesta la necessitat per part dels docents, de poder ajustar l'ajuda pedagògica a aquests alumnes. Per això es vol prioritzar l'aprenentatge del llenguatge, com a eina bàsica de comunicació i imprescindible per la resta d'aprenentatges escolars. D'altra banda, cal que els professors coneguin les característiques individuals, culturals i del sistema educatiu del país d'origen d'aquest alumnat (en aquest cas es pot necessitar formació o assessorament), per poder atendre les diferències individuals de forma ajustada, ja que els immigrants que s'incorporen no es tracta d'un col·lectiu homogeni.

Quant als recursos o estratègies que s'utilitzen per atendre aquesta diversitat cultural caldria trobar més de tipus organitzatiu, com per exemple racons, tallers, treball cooperatiu..., per afavorir les relacions i comunicació entre els alumnes a l'aula; metodologies diverses (diferents materials, tècniques...) i plantejar-se també l'ajust de l'avaluació a partir de les prioritats dels objectius generals o competències bàsiques. També seria útil ampliar els recursos materials, demanant suport al Programa d'Educació Compensatòria (PEC), al Centre de Recursos Pedagògics (CRP) o a l'EAP i sistematitzar-los per poder planificar les activitats, tenint en compte aquestes alumnes.

Demés, aquest alumnat si més no, als primers mesos d'incorporació necessiten d'una atenció més individualitzada, per això és necessari optimitzar al màxim els recursos humans de que disposem fent desdoblament de grups, grups flexibles amb dos o tres nivells de coneixement de llengua, o creant una aula per nouvinguts en horari flexible, i donar suport educatiu a aquests alumnes per afavorir el seu desenvolupament personal i social.

També caldria plantejar-se la necessitat de formació docent, com he comentat al principi, sobre les característiques peculiars dels països dels nouvinguts, per a poder fer prou referències a les altres cultures, que permetin potenciar obertura, respecte i tolerància envers a aquestes, fomentant alhora l'arrelament i l'estima al país de la pròpia comunitat. Sense oblidar tampoc el treball que s'hauria de fer amb els continguts de valors i actituds tan a nivell d'aula com d'escola, per facilitar la integració d'aquests alumnes i la no discriminació per part de tota la comunitat educativa. És important fer veure la diversitat com a font d'enriquiment, on cada alumne pot aprendre dels demés, tots poden aportar coses i aquest intercanvi afavoreix el progrés en els aprenentatges.

Per altra banda, la necessitat manifestada de l'equip docent d'elaborar un Pla d'Acollida per organitzar les actuacions i recursos de forma que participi tot el Claustre i es consensuïn els acords i decisions preses, fomenta les relacions entre el professorat basades en el treball cooperatiu i aquest aspecte facilita sensiblement la tasca d'atenció a la diversitat al centre, per l'intercanvi enriquidor i la coherència en els acords que suposa la interacció, i l'avenç que es genera amb la construcció conjunta de coneixement.

Per acabar, el professorat pensa que l'Administració o Govern s'ha d'implicar més i dotar de més recursos humans i materials als centres, donada la creixent incorporació d'immigrants a les escoles, en segons quines zones o centres, de forma densificada, comportant una problemàtica social difícil de donar resposta només des de les escoles. No obstant, també cal dir que els docents ho perceben més com un problema que voldrien evitar que com una realitat a la que s'ha de donar resposta, com un repte. Canviar aquesta perspectiva afavoriria també la millora de l'atenció a totes les diversitats que ens podem trobar a l'aula i de retruc es beneficiaria la resta de l'alumnat.

Quant a la participació dels **alumnes nouvinguts** ha estat majoritària, un 93,7 %, perquè es va buscar el moment adient per fer-ho. En els resultats obtinguts es constata la importància que té un bon acolliment, les relacions amb iguals i l'atenció individualitzada en petit grup per a l'adaptació d'aquests nens. De la mateixa manera és molt positiu en aquests moments per la seva autoestima i motivació, que participin en activitats que puguin mostrar la seva competència.

Per altra banda, es fa evident la necessitat de treballar a l'aula els hàbits de relació i comunicació, demés de valors i actituds per millorar les relacions socials

del grup-classe, procurant la seva cohesió i potenciar el respecte i tolerància vers les diferències, tot compartint els interessos i creences diverses. Això requereix tenir present l'educació intercultural en el projecte educatiu de l'escola.

Quant a les dificultats d'aquests alumnes de comprensió de la llengua, tot i que la majoria de nouvinguts en saber el castellà no representa un problema important de comunicació, sí que es palesa la necessitat de prioritzar l'ensenyament del català per a que aquests alumnes puguin incorporar-se el més aviat possible al ritme d'aprenentatges del seu nivell i integrar-se a l'entorn escolar.

Cal dir però, que el treball de llengua no és l'única prioritització que s'ha de fer per atendre aquest alumnat, sinó que també és molt necessari com ja he comentat abans, prioritzar els continguts de valors, actituds i normes per facilitar la seva adaptació, tan perquè puguin adquirir de seguida els hàbits escolars específics, com per treballar amb tot el grup la convivència entre la diversitat d'alumnes, creant un bon clima a l'aula de comunicació i respecte, en pla d'igualtat, compartint els mateixos drets i deures. Pot ser aniria bé realitzar algun programa d'habilitats socials per a treballar més a fons aquest tema.

Quant a les diferències entre els aprenentatges d'aquí i dels diferents països dels nouvinguts, és la llengua bàsicament el que no és igual i s'ha de considerar la dificultat que els hi suposa. Tanmateix s'ha de tenir en compte que el nivell d'aprenentatges de la majoria dels alumnes sud-americans és més baix i això implica la necessitat de més suport, per poder donar una resposta educativa adequada.

Pel que fa als horaris lectius diferents, cal considerar la implicació que pugui tenir en l'adaptació escolar, sobretot al començament d'arribar.

Respecte a la participació de les **famílies** en contestar els qüestionaris, el 45,6 %, ha estat important, donat l'esforç que els hi ha hagut de suposar fer-ho.

La majoria s'han adaptat força bé, doncs s'han sentit ben acollides i les propostes que han fet per millorar aquesta acollida, es poden valorar en funció del que pot servir d'enriquiment al treball de l'escola i plantejar-les com futurs objectius.

Un cop s'ha analitzat i valorat conjuntament amb l'equip directiu aquests resultats obtinguts, s'estableixen els criteris generals per fer la proposta del Pla

d'Acollida, a partir del PEC i de tota la informació recollida, tenint en compte les possibilitats i limitacions en l'organització dels recursos humans i materials.

4. Elaboració del Pla d'Acollida

1. RESPECTE A LA FAMÍLIA - PROCÉS DE MATRICULACIÓ			
<p>Objectius: - Portar a terme de la forma més adient el procés de matriculació. - Afavorir la relació amb les famílies creant un marc acollidor.</p>			
ACTUACIONS	ORIENTACIONS	RESPONSABLES	TEMPORALITZACIÓ
<ul style="list-style-type: none"> - Primer contacte amb la família on es facilitarà la documentació de la matrícula editada per la Direcció General d'Ensenyament. - Donar el fulletó informatiu de les normes, funcionament i horaris del centre que es dóna a tots al començament de curs. - Informar sobre els pagaments que s'han de fer, on i com, i sobre els possibles ajuts, beques i serveis de la zona, si cal. També de les activitats extraescolars i serveis del AMPA. - Recollir la informació familiar i acadèmica que faciliti la família. - Mostrar l'espai escolar a la família. 	<p>En el cas de que no entenguin l'idioma, i no vinguin acompanyats per una persona que els ajudi, es demanarà la intervenció d'un traductor ofert pel Departament d'Ensenyament.</p>	<p>- Direcció</p>	<p>- Primers dies de contacte amb la família.</p>

2. RESPECTE A L'ALUMNE - ADSCRIPCIÓ AL CURS			
<p>Objectius: - Acordar uns criteris d'adscripció. - Fer l'adscripció de l'alumne al curs en base a aquests criteris.</p>			
ACTUACIONS	ORIENTACIONS	RESPONSABLES	TEMPORALITZACIÓ
<ul style="list-style-type: none"> - Com a principi general s'adscriurà l'alumne/a d'acord a la seva edat cronològica. - Procurar repartir els nouvinguts entre els grups del mateix nivell. - Facilitar als tutors tota la informació familiar, personal i acadèmica que es tingui. - El tutor/a s'ha d'assegurar que l'alumne/a sigui degudament atès en totes les activitats que realitzi i que cada especialista tingui tota la informació necessària. - Realitzar una avaluació inicial quant a conceptes i procediments per valorar el tipus de material que necessita (llibres, fitxes i també els reforços, E.E...) 	<p>És molt important que les relacions interpersonals tinguin lloc amb alumnes de la mateixa edat. Cal tenir en compte el poder socialitzador d'un grup de referència estable.</p> <p>La presència de molts estrangers en un mateix grup, fa que tendeixin a formar un subgrup que pot dificultar la seva integració i l'aprenentatge de la llengua vehicular. També cal tenir en compte la problemàtica global del possible grup-classe on es pot adscriure l'alumne/a.</p> <p>Cal que l'alumne/a nouvingut tingui un referent clar els primers dies, per poder adreçar-se davant de qualsevol problema.</p> <p>Si l'alumne/a és de llengua llatina es poden passar les proves d'avaluació inicial del curs corresponent que té l'escola, sinó es cerquen altres que puguin servir d'E.E.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Direcció - Tutor/a - Tutor/a, E.E i EAP si cal. 	<p>1ª setmana</p> <p>Començament de curs (després pot ser inviable)</p> <p>1ª setmana</p> <p>1^a i 2ª setmanes</p> <p>1ª quinzena</p>

3. RESPECTE A L'ALUMNE - PLANIFICACIÓ DE L'ACOLLIDA I ESTRATÈGIES ORGANITZATIVES A L'AULA			
<p>Objectius: - Preparar l'acollida al centre i a l'aula: orientacions als professors. - Afavorir la comunicació i convivència entre tots els alumnes. - Afavorir el ritme de treball de l'alumne/a nouvingut.</p>			
ACTUACIONS	ORIENTACIONS	RESPONSABLES	TEMPORALITZACIÓ
<ul style="list-style-type: none"> - Realitzar una acollida càlida i afectuosa, i que tingui continuïtat. - Parlar de l'arribada del nou alumne/a d'una manera natural i positiva, buscant la implicació dels companys en l'acollida. - Mostrar els espais de l'escola d'ús habitual del seu curs. - Informar al nouvingut des del primer moment de les normes de convivència i comportament de l'aula i l'escola. - Utilitzar estratègies que ajudin els alumnes a millorar els seus aprenentatges. 	<p>Cal asseure'l al costat de companys acollidors i disposats a ajudar-lo. Inicialment és recomanable seure un nen amb un nen i si és una nena amb una nena (mai sol). En els cursos del C.M. i C.S. es pot organitzar una roda d'ajuda al nou alumne.</p> <p>Organitzar activitats on l'alumne/a pugui participar els primers dies i que facilitin la seva comunicació.</p> <p>L'alumne/a ha de participar com més aviat millor en les responsabilitats de la classe: hàbits, normes, càrrecs... Al principi els pot compartir amb algun company/a.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Qualsevol estratègia que s'apliqui ha de facilitar l'adaptació i integració de l'alumne/a a la dinàmica de la classe. - Incorporar un tipus d'ambientació acollidora i facilitadora dels aprenentatges (rètols indicadors dels noms de les coses, murals amb molta imatge i text aclaridor...) - Aprofitar o incorporar organitzacions de grup com ara racons, tallers, treball cooperatiu...per fer-lo participar. - Donar-li més seguretat, fent-li participar més activament en aspectes que sigui competent. - A més d'explicar-li la feina que li donem, cal guiar-la-hi i avaluar-la-hi. 	<ul style="list-style-type: none"> - Tutor/a i altres mestres del curs. - Companys <p>(i/o els companys)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutor/a i altres mestres del curs. 	<p>Primer mes.</p> <p>A partir de la incorporació de l'alumne/a a la classe.</p>

4. RESPECTE A L'ALUMNE - PLANIFICACIÓ I ORGANITZACIÓ DELS APRENTATGES			
Objectius: - Concretar actuacions específiques per a les diferents àrees. - Planificar els aprenentatges de l'alumne nouvingut.			
ACTUACIONS	ORIENTACIONS	RESPONSABLES	TEMPORALITZACIÓ
<p>4.1 LLENGUATGE:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Realitzar una avaluació inicial de llengua oral i escrita. - L'alumne/a que s'escolaritza a partir de 1er de Primària, s'incorpora automàticament al grup de reforç de llengua del seu nivell i al de suport oral de català. Aquests suports s'organitzen a començament de curs a partir de les necessitats previstes en les sessions de traspàs de l'alumnat i en funció dels recursos humans disponibles, revisant-se en cada sessió d'avaluació i si s'escau quan es consideri necessari. - L'alumne/a tindrà des del primer moment com a referent el català, com a llengua d'aprenentatge. - Preparar una programació de reforç i de suport oral de català. 	<p>Properament l'EAP ens facilitarà uns models.</p> <p>L'aprenentatge de la llengua escrita s'ha de fer simultàniament amb l'aprenentatge de la llengua oral, fonamentant-se sobre aquesta.</p> <p>Cal prioritzar l'aprenentatge de la llengua catalana i donar els recursos adients envers aquest aprenentatge.</p> <ul style="list-style-type: none"> - És convenient que tingui uns objectius concrets, no excessius per a que vagi agafant seguretat, partint de les capacitats de l'alumne/a per introduir nous aprenentatges, tot potenciant-les. - Cal donar un model clar de la llengua per facilitar la comprensió: frases curtes, vocabulari bàsic, referents visuals, de forma natural. - Procurar d'assegurar molt aviat les demandes més vitals (nivell llindar): ordres diàries, concretant les expressions, estructures de conversa i vocabulari imprescindible per a que l'alumne/a pugui entendre i fer-se entendre. 	<ul style="list-style-type: none"> - Tutor/a - Mestre/a de reforç i suport. 	<p>Primeres setmanes incorporació alumne/a.</p> <p>Durant tot el curs.</p>

<p>4.2 MATEMÀTIQUES</p> <ul style="list-style-type: none"> - Realitzar una avaluació inicial quant a conceptes i procediments. - Preparar la programació d'aquesta àrea. 	<p>Properament l'EAP ens facilitarà uns models.</p> <ul style="list-style-type: none"> - És convenient que tingui uns objectius concrets, no excessius per a que vagi agafant seguretat, partint de les capacitats de l'alumne/a per introduir nous aprenentatges, tot potenciant-les. - Oferir activitats que treballin aspectes com: situació de l'espai, raonament, lògica. - Treballar les propietats i característiques dels objectes: tamany, forma, situació a l'espai, quantitats, colors,... relacionats amb les altres àrees (llengua, experiències...). - Introduir problemes amb suport gràfic (dibuixos) i amb poc text. - Cal potenciar totes les capacitats que tingui l'alumne/a en aquesta àrea. 	<p>- Tutor/a</p>	<p>Primeres setmanes incorporació alumne/a</p> <p>Durant tot el curs.</p>
<p>4.3 CONEIXEMENT DEL MEDI SOCIAL I NATURAL</p> <ul style="list-style-type: none"> - Preparar la programació d'aquesta àrea. 	<ul style="list-style-type: none"> - Fer participar a l'alumne/a com més aviat millor a les classes. - Potenciar la participació en els treballs de grup (murals, treballs, etc.): classificant material, realització de murals, còpies, dibuixos, mapes... - Reforçar tot el treball amb suport oral i visual. - Adaptació del material escrit al seu nivell. 		

5. Valoració de la tasca feta i prospectiva

Consensuar els acords presos sobre el Pla d'Acollida amb el Claustre i valorar el grau d'adequació del Pla al context d'intervenció es farà entre la darrera setmana de juny i el començament del proper curs, ja que la recollida de tots els qüestionaris es va endarrerir força i el buidat i anàlisi de les dades ha estat molt laboriós. Tot plegat ha fet que no es poguessin complir els plaços que tenia previstos en principi.

Un cop s'aprovi el Pla conjuntament amb el Claustre, aquest s'utilitzarà com a eina referent que podrà orientar en el moment que haguem d'atendre l'acollida d'un alumne nouvingut, però aquesta eina romandrà oberta a totes les modificacions que calguin, segons les noves necessitats que es produeixen i també fruit de l'aprofundiment en el tema que s'anirà realitzant.

Com a prospectiva hem valorat la possibilitat de treballar com a eix transversal a l'escola, el tema d'actituds i valors, i també fer més incidència des de les àrees de Religió o Ètica que es donen. També en aquest sentit pot ser interessant proposar-se un programa d'habilitats socials amb l'assessorament de l'EAP, per potenciar la comunicació i les relacions socials respectuoses a les aules.

En la mateixa línia fóra bo plantejar-se en un futur proper l'elaboració d'un Pla d'Educació Cívica Intercultural de Centre, per treballar la integració sòcio-cultural, de forma que concretés les actuacions per detectar i corregir les expressions racistes, xenòfobes o sexistes; els continguts etnocèntrics i discriminatoris dels llibres de text o d'altres materials educatius i elements del currículum explícit o ocult i el programa de continguts en educació antiracista per la ciutadania del centre (Carbonell, 2000, pàg. 297). La seva elaboració pot servir demés de formar als docents sobre els temes d'educació cívica i intercultural, per a la reflexió i revisió de les seves actituds personals, estereotips i prejudicis en aquestes qüestions.

Seria bo que s'aprofités per exemple celebracions escolars com la setmana cultural i s'expliquessin contes tradicionals, danses, es tastessin menjars típics d'altres països per donar presència, amb la participació dels pares que volguessin, d'algunes de les característiques de la diversitat cultural de la nostra escola, ja que és a partir del coneixement i la interacció que es pot dur a terme l'educació intercultural.

Quant a l'optimització dels recursos s'ha de debatre com s'organitzaran els reforços i suports (tenint en compte també l'alumnat que no és nouvingut), si bé amb

grups flexibles, desdoblaments, o crear una aula de suport lingüístic amb 2 o 3 nivells de llengua per nouvinguts amb horari flexible, en funció del temps que faci que han arribat al centre. I també reconsiderar si les hores de suport i reforços s'han de continuar fent com fins ara a les hores de Llengua o seguir el criteri de fer-les coincidir amb les àrees en que aquests alumnes els hi sigui més difícil seguir (Socials, Naturals,...).

Per últim s'observa la necessitat de crear una *Aula de Recursos Materials* organitzats on hi hagi:

- Material de consulta (llibres, articles, ...)
- Proves d'avaluació inicial de les àrees instrumentals (EAP)
- Protocols diversos del Departament d'Ensenyament, que s'haurien d'adaptar al nostre centre, referents a pautes per l'entrevista inicial o recollida d'informació de l'alumne, seguiment individual de l'alumne, notes informatives per a les famílies de l'escola, informació sobre el nostre sistema educatiu i el funcionament dels centres, etc. traduïts en diferents idiomes (castellà, xinès,...), en el nostre cas caldria demanar al PEC la traducció en armeni i romanès.
- Adreces i telèfons necessaris que han d'estar a mà: PEC, SEDEC, Servei de traductors.
- Adreces d'Internet on es pugui cercar informacions útils com per exemple, de característiques i tradicions populars dels diferents països dels nouvinguts, per anar creant un fons documental en un catàleg.
- Material temàtic per treballar a l'aula la comprensió i l'expressió oral que poden facilitar el PEC, el SEDEC o el CRP (l'estructura de la frase i vocabulari, tipus "Jocs de Llengua Olívia). Material per treballar la comunicació els primers dies com jocs de dinàmica de grups. I material en format informàtic, com pot ser el CD interactiu del Departament d'Ensenyament "*Galí*": *Guia per l'autoaprenentatge de la Llengua*, o audiovisual com els vídeos didàctics editats també pel Departament per l'Educació Primària (Cicles Inicial i Mitjà) amb temes de medi natural i social.

- Tanmateix és important senyalar que seria molt útil per l'escola que totes les activitats que es facin per alumnes concrets, fer-ho sempre per duplicat, de tal manera que quedi una còpia per l'escola.

- Carbonell (2000), *Educació i immigració: els reptes educatius de la diversitat cultural i l'exclusió social*, Barcelona: Editorial Mediterrània.

6. Conclusions. Valoració personal

A nivell personal puc concloure que m'ha satisfet en escriure les expectatives que tenia relatives al present projecte, ja que no ha estat l'elaboració del document del Pla d'Acollida en sí el que m'ha enriquit, sinó la forma en que s'ha dut a terme, l'enfocament social que l'ha presidit. El fet de poder copsar les preocupacions i vivències tant del professorat, però sobretot dels alumnes nouvinguts i les seves famílies entorn a la diversitat cultural, demés de motivar-me per aprofundir més en el tema, intentant cercar més informació, m'ha suposat poder reflexionar sobre el posicionament que ha de prendre l'escola per a compensar el perill d'exclusió social, que sovint porta aparellada la desigualtat social de procedència d'aquests immigrants. A més a més s'ha de tenir en compte que vénen amb una tradició cultural diferent (creences, hàbits de conducta) i això requereix una sensibilització a l'escola per a poder tractar-ho amb respecte i voluntat de diàleg. Aquesta reflexió m'ha dut a un canvi d'actitud més compromesa en la lluita quotidiana del reconeixement de la igualtat de fet i de dret de totes les persones.

Des del rol de psicopedagoga en la funció d'assessorament als docents, en la planificació i l'aplicació de les mesures d'atenció a la diversitat ha estat positiva quant al fet de que la implicació docent iniciada en la reflexió, quan van respondre els qüestionaris i després amb la valoració dels resultats i propostes per atendre la diversitat cultural, pot fer reaccionar al professorat a pensar en l'atenció que podem donar a l'aula a les altres diversitats, i això suposaria una millora de la qualitat de l'ensenyament-aprenentatge del centre.

Tot i així encara queda el repte d'intentar implicar a la resta de l'equip docent que no ha participat tant en el procés (en això no me'n he sortit tant) i planificar el treball de la interculturalitat a nivell de tota la comunitat educativa, per a poder

prevenir i afrontar possibles conflictes que puguin haver en aquesta problemàtica social tan delicada de tractar.

IV- REFERÈNCIES

1. Bibliogràfiques

- Carbonell, F. (coordinador) (2000), *Educació i immigració: els reptes educatius de la diversitat cultural i l'exclusió social*, Barcelona: Editorial Mediterrània, S.L.
- Catalunya, Generalitat, Departament d'Ensenyament (1996), *Educació Intercultural: orientacions per al desplegament del currículum*, Barcelona: Servei de Difusió i Publicacions.
- Catalunya, Generalitat, Departament d'Ensenyament (2000), *Informes d'Ensenyament. Escolarització d'alumnat fill de famílies immigrants*, Barcelona: Servei de Difusió i Publicacions,
- Catalunya, Generalitat, Departament d'Ensenyament (2001), *Pla d'acollida del centre docent*, Barcelona: Servei de Difusió i Publicacions.
- Echeita Sarrionandia, Gerardo (2000), *Atenció a la diversitat i necessitats educatives especials*, 3^a ed. Barcelona: UOC.
- Giné i Giné, Climent (1997), *Anàlisi de casos II: intervenció psicopedagògica i atenció a la diversitat*, Barcelona: UOC.
- Ibáñez Gracia, Tomàs (1996), *Dinàmica de grups*, Barcelona: UOC.
- Ibáñez Gracia, Tomàs (1997), *Psicologia social de l'ensenyament*, Barcelona: UOC.
- Juliano, D. (1993), *Educación intercultural: escuela y minorías étnicas*, Madrid: Eudema S.A. (Eudema Antropologia Horizontes).
- Mateo Andrés, J. I Vidal Xifre, M.C. (1997), *Enfocaments, mètodes i àmbits de la investigació psicopedagògica*, Barcelona: UOC.
- Mauri i Majós, Teresa (1997), *Anàlisi de casos I: intervenció psicopedagògica i atenció a la diversitat*, Barcelona: UOC.
- Mauri i Majós, T. (1996), *Disseny, desenvolupament i innovació del currículum*, Barcelona: UOC.

- Monereo, C., Solé, I. (coords). (1996), *El Asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional y constructivista*, Madrid: Alianza Psicología.
- Monereo Font, Carles (1998), *Orientació educativa i intervenció psicopedagògica*, Barcelona: UOC.
- Programa d'educació compensatòria – Comarques gironines, (ca.2000) data aproximada, *Pla d'acollida alumnes d'incorporació tardana*, (s. n.).

2. Virtuals

- [www.gencat/ense/alumnat nouvingut](http://www.gencat/ense/alumnat_nouvingut) (Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament)
- [www.xtec.es/escola oberta/educar en la diferència](http://www.xtec.es/escola_oberta/educar_en_la_diferencia) (Xarxa telemàtica educativa de Catalunya)
- www.xtec.es/orienta (Xarxa telemàtica educativa de Catalunya)
- www.xtec.es/serveis/pec (Programa d'Educació Compensatòria: Fons de documentació)

V- ANNEXOS

- 1- Guió dels temes que es van tractar en el seminari del curs 2000-01 "*Alumnes d'incorporació tardana*" del SEDEC.
- 2- Taules gràfiques dels alumnes nouvinguts matriculats a l'escola des del curs 2000-01 fins l'abril 2002. Taula distribució llengües nouvinguts per cicles. Taula percentatges per cicles.
- 3- Qüestionaris omplerts pel professorat.
- 4- Qüestionaris omplerts per l'alumnat nouvingut (a partir de 3er. de Primària).
- 5- Qüestionaris omplerts per les famílies dels alumnes nouvinguts.

ANNEX 1

ANNEX 2

ANNEX 3

ANNEX 4

ANNEX 5